

L'Escola de Remolins

L'actual direcció de l'Escola de Remolins ha cedit el fons documental del centre a l'Arxiu Històric Comarcal del Baix Ebre. Els fons està integrat per una cinquantena de documents, el més antic dels quals correspon a l'any 1912. Segons el director de l'Arxiu, Albert Curto, investigar amb aquests materials pot ajudar a situar la història del barri de Remolins durant el segle xx.

Josép Bayerri Raga

Abans de la Guerra Civil, la disponibilitat de centres públics d'ensenyament a Tortosa –excloent els barris rurals i les pedanies– es limitava a la Mercè, Remolins, la petita escola de Sant Llàtzer i el centre Daniel Mangrané de Jesús. Hi havia també escoles, algunes unitàries, a diversos indrets, però de forma molt precària, sovint en magatzems, sense les mínimes condicions d'habitabilitat i higiene. La situació era especialment deplorable als pobles del Delta, aleshores pertanyents al terme de Tortosa, on va arribar a haver una escola a l'illa de Buda.

Des de principis del segle xx consta l'existència d'una escola unitària de nois a Remolins. Estava instal·lada en construccions molt precàries, un pavelló provisional, a la vora i el mateix espai que la presó del Partit Judicial.

La presó s'havia instal·lat allí el 1848, al que anteriorment, des del 1712, havia estat convent del Miracle dels Carmelitans Descalços al carrer de Santa Anna, vora la parròquia de Sant Jaume. Durant la Guerra tot quedà enderrocat. La presó va passar al convent de la Puríssima i el solar va quedar exempt després que el 1940 s'enderroquessin les darreres restes. Ateses les condicions de l'època, no es van fer prospeccions arqueològiques al lloc, que segur que haguessen donat uns resultats espectaculars.

La construcció d'una nova escola a Remolins es va incloure dins el pla de reconstrucció de Tortosa per Regiones Devastadas. Tot i que l'Ajuntament demanava unes instal·lacions als afores del barri i amb més espais, finalment es va optar per fer un edifici nou al mateix solar. Les obres es van realitzar entre 1941 i 1942 amb un pressupost inicial de 569.780 pessetes, se-

Les escoles són elements substancials per a la vertebració i la identitat dels barris, com és el cas de Remolins.

gons projecte de l'arquitecte Eduardo Torralas López, quantitat que se sobrepassaria amb escreix. En el moment de ser acabada (l'Escola de Ferreries no ho seria fins a sis anys després) era l'escola més moderna i funcional de la ciutat, constava de dos plantes amb aules assolellades i espaïoses, una galeria exterior i un pati interior de jocs i esbarjo sota les muralles del castell. En reobrir-se el centre, en fou director David Carles, a qui va

succeir Fermín Viladrich, però un dels més recordats fou Àngel Aznar, arribat el 1957 procedent de Sant Jaume d'Enveja, casat amb M. Cinta Febrer, mestra de la Mercè i pares d'una nissaga d'ensenyants encara en actiu. L'edifici ha estat objecte de diverses actuacions i millores al llarg dels anys, però sempre mantenint l'esquema inicial.

L'Escola de Remolins ha sigut, des del seu origen, un dels elements ver-

tebradors del barri. El que avui en diem Remolins es pròpiament la suma de tres barris correlatius: Santa Anna, Sant Jaume i Remolins estrictes, que començava a partir del espai buit conegut com l'Esplanada, terra de ningú que en el seu moment fou de separació entre la ciutat cristiana i el barri jueu. La parròquia estava a Sant Jaume –ara, una plaça– i va quedar del tot enderrocada el 1938. Era un barri principalment de pagesos i també pastors amb horts o faenes fora de les muralles amb petites cases familiars de planta baixa i pis on sopar i dormir. Va adquirir un caràcter més senyorial a finals del segle xix amb la construcció del balneari de Porcar i els seus jardins, al qual acudien les classes adinerades de Tortosa, i també la plaça de bous i l'edifici modernista del Sindicat Agrícola (la Cooperativa de Santiago). Després de la Guerra, vora l'Esplanada es va bastir la nova parròquia de Santiago (1953-54) i tot seguit es va urbanitzar la plaça anomenada de la Immaculada. La gent nascuda a Remolins se sent molt identificada amb els seus orígens, especialment les generacions de gent gran que van compartir el seus primers estudis a l'Escola i que ara ho recorden. ■